

Redacció i Administració: Passatge de Gràcia, 34. — Telèfon 1481-A. Tallers d'Impremta: Barberà, núm. 11 i 13. — Telèfon 1210-A.

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ:

EDICIO DIARIÀ

Barcelona: 1.500 Ptas. mes
Península Ibèrica: 1.750 " trimestre
Amèrica Llatina: 2.500 " trimestre
Altres països: 3.000 " trimestre

LA PUBLICITAT

ANY XLVI.—NUM. 15.841.—PREU: 10 CENTIMS. BARCELONA, DIÀLNIA, 2 DE DESEMBRE DE 1924.

ESCOLA I LITERATURA

Es ben interessant el cas literari de Flandes. Volem dir el cas d'una literatura que, havent patit durant molt de temps la influència de la corrupció del llenguatge parlat, esdevé ara més neta, més pura i més elegant per efecte del bon ensenyament escolar. Entren avui al camp literari els joves flamencs que han après bé la llengua materna en les escoles, de manera que han afegit a la possessió natural de la llengua pròpia, la seva coneixença gramatical. "Damunt dels més joves—observa un escriptor estranger—es fa sentir la influència del nou règim escolar, on l'ensenyament del flamenc és molt més intens i profund; aquests escriptors són tan capaços d'escriure un neerlandès impecable, com n'eren incapaçs llurs antecessors del 1830."

El cas de Flandes ens prova d'una manera convincent la relació que hi ha entre la instauració d'un ben dirigit sistema escolar i el progrés de les literatures renaixents. Les generacions literàries que han passat per escoles insuficients i inadequades, es ressenten d'aquest defecte primerenc. Els escriptors més ben dotats lingüísticament, els qui tenen el sentit de l'idioma, aconseguen contrarestar en molta part la desviació que han sofert en la infantesa i la minyonia; però és extremadament difícil que la contrarestin del tot. Fins en els millors, de tant en tant salten de la ploma, torçada de de menuts, els barbarismes de lèxic i de sintaxi, les frases fetes estranyes, els mots desfigurats.

En els nostres temps, la perfecció formal de les literatures està ligada al règim escolar. Bones escoles fan bons literats. Escoles dolentes o mal orientades porten al camp literari les tares i les taques de l'educació que han rebut els infants i els minyons. Fixeu-vos en els plans que hom sent sovint a França, per la repercussió nociva que tenen en el llenguatge certes deficiències de l'ensenyament.

Ben cert que el factor escolar no és l'únic factor important de les belles florides literàries. Els bons estils i l'expressió correcta no són un producte exclusiu i mecànic de les regles i pràctiques escolars. Però aquestes tenen, innegablement, una importància considerable. És impossible que del procediment antididàctic que durant un llarg període s'ha hagut d'aplicar en determinades literatures, surti la normal correcció dels escrits.

Per atènyer un alt grau general de perfecció lingüística, cal posseir un bon sistema escolar. La feina que en aquets punt fa l'escola no pot ésser plenament substituïda per cap altre recurs. Alguns escriptors isolats podrien, en últim cas, redreçar a un mínimum insignificant dels avantatges de l'ensenyament viciat. Però la generalitat dels escriptors, i sobre tot la generalitat dels que saben de lletra, duen forçosament els senyals dels defectes de l'ensenyament.

Quan hi ha bones escoles en nombre indispensable, el nivell literari d'un poble s'eleva ben aviat. Les bones escoles fan possibles els bons períodes, els bons llibres, els bons discursos. El modern règim escolar flamenc és la principal causa de l'avenç que avui es nota en la literatura flamenc. És clar que aquest avenç lingüístic no té la virtut de crear genis. Però tampoc destrueix la llur aparició; i quan apareixen els fa més fàcil la utilització de les riqueses del llenguatge. La correcció gramatical, la puresa idiomàtica i l'elegància de l'estil van bé a tothom que escriu, fins als genis.

Full de dietari

BARCELONA — BALLET RUS

Follant un magazine americà he trobat diverses fotografies de la Paulova. Com que m'he parlat fa pocs dies sobre aquestes fotografies, m'he acordat a mirar-les amb certa cura. (Sempre hi ha negoci a mirar les coses amb cura.) Així he arribat a saber que la Paulova, actualment a Londres, balla una dansa titulada "Kitty, the Barcelona innkeeper's daughter", la qual cosa, traduïda, aproximadament vol dir: "Kitty, la filla de l'hostaler de Barcelona".

Wénu, quina troballa! Cap barcelonès pot restar indiferent davant un canvi d'aquesta mena. A tots ens interessa la relació que hi pugui haver entre el ballet rus que interpreta la Paulova i aquesta ciutat humida i lluminosa que nosaltres trepitgem cada dia. Ah, no us feu il·lusions; la relació que hi ha és més sòbria, molt sòbria. És possible que, compta i dehor, de Barcelona no resti res més que el nom.

La fotografia, almenys, no fa esperar res més. L'escena que s'hi veu representa un hospital simplidicissim; una taula amb tres o quatre amples ventrades. Davant la taula, un minyó d'aspecte dolç i apassionat, que legons canta l'epigrama és un pagès enverat de la filla de l'hostaler; aquest minyó d'una camisa esport oberta sobre una armilla probablement de seda; portava blanc amb una ampla faldada ornada amb borles...

Aquest número HA PASSAT PER LA CENSURA MILITAR

CARNET DE LES LLETRES

DIALEG QUASI CRITIC

—Si us demanessin quin és el llibre més considerable aparegut l'any que s'acaba, que diríeu?

—Es una pregunta difícil. Pensant-ho bé, però, no assenyalaria cap llibre de poemes, a despit dels admirables reculls publicats, ni cap llibre de prosa original. Per damunt d'ells hi ha un fet literari de major transcendència: la traducció dels "Diàlegs" de Plató, començada per Joan Crexells.

—Potser teniu raó. Traduir Plató al català és una empresa que no pot ésser més gloriosa, ni més profitosa a la nostra cultura. I Joan Crexells ho fa amb una passió i un coneixement extraordinaris. Però, diguem-me, s'ha adonat el nostre públic de la importància d'aquest fet? Ha rebut Plató amb els honors que calien?

—Home, fet i fet, sí. La Fundació Bernat Metge, al davant de la qual l'Estelrich actua d'organitzador intel·ligentíssim, no podia somiar millor èxit. Els seus volums, que comencen, arrenclerats en un prestatge de la llibreria, de fer goig, són rebuts per uns lectors àvids. El nombre de lectors és, naturalment, el màxim que es pot desitjar, en la Catalunya actual, per als clàssics grecs i llatins. Per als que lleuen amb un plaer sereníssim en aquestes fonts mil·lenàries, Plató, Lucrèci, Ciceró, Sèneca, són encara ben vius. Han guanyat la immortalitat i se'ls fa la millor rebuda. Però els seus llibres no aconseguiran fitxetes extraordinàries. L'ur immortalitat és, en cert aspecte, oposada a llur popularitat.

—Es llastima. Els arguments de Sócrates contra la fugida, posen per cas, són arguments eternals. Poden posar-se cada dia a la consciència de l'home. Es llastima que siguin relativament tan pocs els que puguin fruit de llic.

—Què hi voleu fer! La popularitat és a la immortalitat el que l'espai és al temps, podríem dir. Fora una qüestió voler ajuntar-los en un sol pla. Els immortals, que han resistit impavids l'empenta dels segles, no són populars, estrictament parlant. Potser la majoria no ho han estat mai. Això no vol dir que la cosa i l'altre no puguin donar-se, successivament. És un fet, que es donen. L'altre dia, viaja el sotragueig del tren en

LA POST-GUERRA

La Comissió de Control trobà gran quantitat de material de guerra a Berlín

EL "VORWAERTS" DECLARA QUE ELS ALIATS TENEN RAO EN LLUR ACTITUD :: LES NOTES DE L'AGENCIA WOLFF I ELS DESMENTIMENTS OFICIALS FRANCESOS.

Resum del dia 25:
Els diaris francesos s'ocupen de l'acord franco-britànic respecte de l'ajornament de l'evacuació de la zona de Colònia, i al "Journal" presenta les dues tesis. La tesi anglesa ofereix a Alemanya temps suficient per constituir Govern, i donar garanties ofloaces per concertar un compromís. La tesi francesa no transigeix i diu que no havent completat Alemanya, els aliats hauran d'estudiar les mesures a prendre.

El secretari de la Presidència del Govern francès ha llegit als periodistes l'acta oficial de la famosa entrevista Herriot-Macdonald a Ohequers, fet ressortir la mala fe de l'"Eclair".
L'Agència Wolf, pel seu caràcter, es lamenta que abans no s'haguessin trobat armes, i ara sí.

ELS TROBALLS DE LA C. DE CONTROL :: LA TROBALLA D'ARMES

París, 26. — El "Quotidien" diu que en el moment que Herriot redactava la seva nota al Govern britànic, aconsellant l'ajornament de l'evacuació de la zona de Colònia, la Comissió interaliada de control descobria a Berlín, als armars simulats d'una important fabrica, uns quants centenars de milers de blocs cilíndrics d'acer en disposició d'ésser convertits ràpidament en ametralladores pesants.

L'estament diari diu que no ha estat aquest l'únic descobriment realitzat per la referida comissió, però sí que ha estat el més important i el més sospitós, que revela clarament una preparació per a la guerra, a la qual preparació urgeix posar fi, immediatament, en interès de la pau mundial.

Anglaterra, Bèlgica i França, posades en guàrdia, estan obtenint l'aplauiment mundial en no abandonar les garanties d'ordre militar que tenen en el seu poder.

L'"Ere Nouvelle" aplaudeix Herriot per no haver acceptat les proposicions alemanyes per les quals la zona de Colònia havia d'ésser evacuada el 40 de gener.

Afegeix que davant de la mala voluntat evident del Reich, més evident cada dia, cap president del Consell hauria obrat d'altra manera que com ha obrat Herriot, el qual, per altra part, ha tingut al seu costat, en la seva actitud, Chamberlain i Theunis.

EL "VORWAERTS" AL COSTAT DE LA RAO

Berlín, 26. — Comentant la sessió del Consell de ministres a París, en la qual es tracta de l'assumpte relatiu a l'evacuació de la zona de Colònia, el "Vorwaerts" d'aquest matí, escriu: El Govern del Reich ha de saber el que ocorregué durant

Poliziano: "Ognun segua, Bacco, te, —Bacco, Bacco, evò". I pensava: admirable fortuna la d'aquest poeta que abut avui per lectors escaducats a totes les terres, hauria pogut sentir, cantada per les vilanes que entraren a Florència, fins dos segles després de la seva mort, la seva famosa "cançó de maig": "Ben venga maig — e el gonfalon selvaggio!" En aquest cas, com en tants d'altres, la poesia ha estat el graó i el sedac de la immortalitat futura.

—El fet és, doncs, tornant on érem, que gràcies a l'esforç de Joan Crexells, Plató tindrà, en català, els lectors que podem desitjar-li, no?

—Efectivament. I que Crexells haurà guanyat, de segur, un top hagi enllistat l'obra totjust començada, una engruna modesta però segura d'immortalitat, també.

—Així, En Crexells ha jugat a la segura, traduint Plató?

—Es clar; però calia, en aquest cas, per jugar a la segura, primer de tot saber el grec, després ésser un filòsof de veritat, després treballar obstinadament l'idioma, després, en fi, ajuntar Telegància a l'austeritat i al bon treballar. Joan Crexells era, decididament, el millor traductor que podia trobar Plató, avui, a Catalunya.

la visita de control, i el descobriment desagradable que realitzaren els omissions interaliats.

Per què no es diu exactament l'ocorregut?

Per què no es prenen sancions contra els responsables? En les actuals circumstàncies, la Comissió interaliada i els Governos de Londres, París i Brussel·les estan cent vegades millors informats sobre el desarmament d'Alemanya que l'opinió pública alemanya, i aduho que les autoritats del Reich.

Nosaltres tenim dret a saber el que passa. Reclamem aquest dret, nosaltres, socialistes, que no solament som oposats a la bogeria de la revenja, sinó aduho a les petites mesquindats dels armaments.—Havas.

EL GENERAL WALSH REBUT PER M. HERRIOT

París, 26. — El president del Consell de ministres francès, senyor Herriot, ha rebut aquesta nit el general Walsh, president de la Comissió interaliada de Control a Alemanya. — Havas.

ESTONIA L'ACTITUD DES SOCIALISTES

La Premsa comunista i bolxevitzant voldria presentar els tràgics esdeveniments d'Estònia com una conseqüència de la política reaccionària i persecutòria de la burgesia d'aquell Estat bàltic. Però la veritat és que la República estoniana ha adoptat, des de bon començament, un règim de plena llibertat i de plena democràcia. Tanmateix, quan ha estat atacada amb les armes a la mà per una minoria violenta, formada en bona part per estrangers, s'ha defensat. Som aquí massa lluny d'Estònia per poder dir amb tota seguretat si el Govern de Reval s'ha excedit, ara o abans, en la repressió. De totes maneres, és segur que el Govern dels Soviets s'ha mostrat sempre molt més dur en les repressions.

Quan en un país és lliure la propaganda de les idees, i les institucions fonamentals són lliures del sufragi del poble, els cops d'Estat i les insurreccions no tenen cap justificació. I és aquest precisament el cas d'Estònia. Tan poca raó tenen allí els comunistes, tan legítima ha estat la resistència a l'intent de revolta, que els socialistes estonians s'han posat al costat del nou Govern de coalició. Un de llurs diputats, Rei, ha fet les coratjoses declaracions següents:

"L'assassinat del diputat Narilson i els esdeveniments del primer de desembre han fet veure quin perill amenaça la independència de la República i el règim democràtic. El partit que per la força de les armes i per mitjà del motí ha volgut apoderar-se del Poder, sap prou bé que la majoria del poble li és oposada, i que sols el terror sagnant i les balonetes estrangeres li haurien permès d'apoderar-se del Poder i de mantenir-s'hi. Hem decidit unànimement oposar-nos a tota violència estrangera. Tots els qui estimem el poble estonià, i particularment les masses obreres, combatran els perills que amenaça la independència i el règim democràtic."

Per cooperar a aquesta obra, els socialistes estonians han donat ministres al Govern de coalició. Fent-ho així, s'han proposat un doble objectiu: defensar Estònia contra el perill comunista rus, i evitar que, empès per la necessitat de lluitar contra aquest perill, el Govern no rollisqui cap a la reacció, i ans bé realitzi les necessàries reformes socials.

A Estònia, doncs, no ha estat possible el front únic obrer. En canvi, s'ha format el front únic nacional i democràtic.

L'AGENCIA WOLF I LES ARMES TROBADES

Berlín, 26. — L'Agència Wolf assegura que la Comissió interaliada de Control no ha trobat, en la seva inspecció, altres armes que la quantitat que ha donat compte el "Petit Parisien". — Havas.

LA MANIORRA DE STRESEMANN SOBRE L'OPINIO

París, 26. — El "Matin" diu que mereix qualificar-se de grossera la maniobra de Stresemann qui comunicant a la Premsa en moment oportú la seva nota a la Societat de Nacions, preténia provocar un moviment d'opinió contrari a l'ocupació de la zona de Colònia. — Havas.

ELS CENTRES OFICIALS FRANCESOS I LES NOTES DE WOLFF

París, 26. — En els centres oficials francesos es declara inexacte el comunicat oficial alemany i les afirmacions de l'Agència Wolf en assegurar que la Comissió interaliada de control militar no ha descobert cap dipòsit clandestí d'armes, i que les armes de la Reichswehr i de la policia de seguretat no rebassen els límits fixats pel Tractat de Versalles.

El contrari—afegeixen en els esmentats centres—, les impressions que es desprenen dels darrers informes que ha remès la citada Comissió interaliada de control militar són perfectament desfavorables per a Alemanya i patentitzen la seva falta de bona fe. — Havas.

LA CAMBRA FRANCESA I EL PROTOCOL DE GINEBRA

París, 26. — Avui ha estat repartit als diputats el text d'un projecte de llei autoritzant el Govern per ratificar la seva declaració del 2 d'octubre de 1924, en la qual es va manifestar disposat a adherir-se al protocol signat a Ginebra sobre reconeixement de la jurisdicció obligatòria del Tribunal permanent de justícia internacional de La Haya.—Havas.

EL DECRET SOBRE L'INSTITUT DE COOPERACIO INTELLECTUAL

París, 26. — El ministre d'Instrucció pública ha disposat avui a la taula de la Cambra un projecte de llei creant a París l'Institut internacional de cooperació intel·lectual.—Havas.

DE MEXIC

Una partida de bandits fa descarrillar un tren i el saquegen i derroten els soldats que el custodiaven

Mèxic, 26.—La nit del dimarts cinquanta bandits feren descarrillar a El Coahuat un tren de viatgers, en el qual anava un destacament de soldats com a mesura de precaució.

Durant el combat que es produí, els soldats oposaren enèrgica resistència, però foren vençuts pels bandits, els quals mataren una vintajera i sis soldats, havent resultat forces més ferits.—Havas.

EE. UU.

Dues catàstrofes :: Trenta sis morts en una festa de Nadal i vint-i-tres en una inundació

Bobert (Oklahoma), 26.—Un incendi produït per una espelma col·locada en un arbre de Noel, en una escola on es trobava congregada una gran gentada, produí tal confusió que moriren carbonitzats 36 nens, i a més hi ha nombrosos ferits greus.

Tres omlres persones es trobaven en l'edifici, el qual quedà totalment destruït.—Havas.

Atlanta (EE. UU.), 26. — s'ha desbordat el riu Holston,

ITALIA

LA FASE FINAL DEL FEIXISME

Impensadament, arriba el telegrama que tothom esperava fa tant de temps: Mussolini ha presentat un nou projecte de reforma electoral, i ha demanat la seva discussió immediata. El 3 de gener començarà a discutir-se el projecte a Montecitorio. De seguida que sigui aprovat, la Cambra feixista serà dissolta i es convocaran noves eleccions. S'espera que aquestes eleccions, que es faran a base del vòleg unínominal produiran un resultat que serà un reflex fidel de les opinions del país. El feixisme ha perdut la majoria del país. Si les eleccions es fan de bona fe, es veurà de quina manera el feixisme s'ha descompost. A Mussolini no li queda més que trobar una manera de retirar-se sense produir greus trastorns. Es pensa haver-la trobada amb la nova llei electoral.

En aquests últims mesos, no ens ha estat possible de comentar la política italiana. Fem una petita recapitulació. La llei electoral actualment vigent a Itàlia crea una Cambra gairebé completament feixista. Mussolini ha declarat que més de dos cents mil vots foren escotejats al partit comunista. Encara, però, que les eleccions no s'haguessin realitzat en un ambient semblant, el feixisme les hauria guanyades. La llei preveia que el partit que obtingués la meitat més un de vots, obtingués les dues terceres parts de diputats. La Cambra, en un mot, s'emplenà de feixistes, la majoria fou imponent, i Mussolini pogué suposar un moment que la seva dictadura no tindria fi.

Mussolini havia ja obtingut, de la Cambra anterior, el règim de plens poders. Per altra part, del ministeri de la Governació, (Interior) estant, el pla d'assassinament als Ajuntaments i als Consells generals o Diputacions provincials, s'organitzà sistemàticament. La immensa majoria de diputats provincials i de regidors foren obligats a dimetir o voluntàriament dimitiren. En els pobles i províncies ajornades, i al davant de l'administració s'hi posaren comissaris regis nomenats pel partit dominant i reclutats en el camp feixista. Tota la maquinària política-administrativa italiana caigué en mans de Mussolini.

El Parlament, les Diputacions, els Ajuntaments, es convertiren íntegrament en òrgans del feixisme. Una sèrie revisió i manipulació dels quadros de les Prefectures, que són els nostres Governos civils, posà aquests organismes a les ordres del partit dominant. Una campanya violenta contra la maçoneria, que a Itàlia, com a França, té arrels profundes en la burocràcia, tingué per objecte dur a una injecció feixista a la jerarquia italiana. Finalment, el feixisme es filtrà en el Poder judicial, i així es pogueren veure a Itàlia, país del dret, coses fins aleshores mai vistes.

Pel carrer, Mussolini conservà la milícia voluntària per a la seguretat nacional. Aquesta milícia té com a finalitat remota la guerra exterior, i com a finalitat pròxima, guardar les espalles als homes del partit dominant. Aquesta milícia particular, Mussolini se l'ha feta pagar pels italians, per l'Estat. La milícia són uns cent cinquanta mil homes, equipats i armats. A l'Estat li costa una xifra importantíssima.

Després d'aquests homes han caigut els altres: Devochev, generalíssim de la milícia, és traslladada, a causa d'innombrables violències comeses, a una colònia allunyada; De Bono, generalíssim de la milícia, senador, està avui processat davant del Senat per complicitat en l'afar Matteotti; Balbo, un altre generalíssim de la milícia, està complicat en l'assassinat d'un capellà, Don Minzoni; Giunta, diputat de Trieste, vice-president de la Cambra, està processat per l'agressió de Cesare Forzi; Regazzi, un dels creadors del feixisme agrari, director de les brutallades de Molinella, és avui a la presó de Bolonya... No citem més que els principals ídols caiguts. Podríem allargar l'enumeració. Tot indica, per altra part, que l'enderrocament continuarà. Si el procés Matteotti és pot arribar a fer en un règim de llibertat, no tindria res d'estrany que Mussolini en persona s'hi veies embolicat. Els canons estan apuntats a les parts altes del feixisme.

La crisi que treballa avui al feixisme és una cosa tan profunda, que hom ja n'omés fa cas dels grans cops d'efecte. Els processos per afarisme que han hagut de frontejar personalitats feixistes conegudíssimes, són incomptables. La rauxa d'enderrocament, havent esmerçat tota la seva asquerositat tot l'edifici de l'Estat feixista, ha obligat a la magistratura a tornar a la seva funció objectiva i freda. S'han donat processos que es consideren superats per les circumstàncies polítiques. La Itàlia, país avui, ha reaccionat. Aquests fets han donat a tothom una consciència. Aquesta consciència ha demanat per parlar de seguida que l'altre s'ha fet un xic respirable.

No tenim més remei que donar "rondes-voltes" al lector per continuar parlant de l'estat que la dictadura ha donat a Itàlia.

Josep Pla

BRANTING, MILLORA

Estocolm, 26. — Continua millorant l'estat en la seva malaltia el senyor Branting.—Havas.

DE IUGOSLAVIA

EL GOVERN DISSOL EL PARTIT DE RADITX I PROCESSA ELS DIRECTIUS

Belgrad, 25. — El Govern ha acordat dissoldre immediatament el partit camperol republicà croata i nortar els seus directors als tribunals de justícia, acusant-los de realitzar treballs subversius i d'estar adherits a la Tercera Internacional.—Havas.

tant de milions. Aquesta milícia és un veritable exèrcit campal a Itàlia. Afegiu a això el sindicalisme feixista, creat i mantingut a la força en el camp obrer, els contactes del feixisme amb els agraris i l'alta indústria, la desaparició de tota possibilitat d'oposició, l'acaparament de la Premsa feta pel feixisme, i tindreu un resum, si no brillant, objectiu, de l'estat social d'Itàlia abans de l'assassinat del pobre diputat socialista Giacomo Matteotti.

El feixisme ho tenia tot, però era tot; el feixisme era l'Estat. L'exèrcit simpatitzava amb el moviment perquè Mussolini prometé una nova organització. La marina pensava igual, perquè se li havia promès la gran Marina. Els rics eren feixistes, perquè el feixisme s'havia oposat, primer, a les violències dels socialistes, i després havia fet una política eminentment patronal. Els comerciants eren feixistes perquè es pensaven que la puja de la lira era imminent. Els industrials, ho eren perquè s'havien acabat les vagues. Els pobres ho eren per força. Les poques persones adverses al moviment havien hagut d'emigrar. La unanimitat era general, el Govern paternalista, florit i bava de començar mai, però hi havia moltes esperances. Malgrat aquestes esperances—o al volu, per esperar agradablement que arribessin—continua va, però, la caça a l'home, dels pocs homes que no eren feixistes. El vèltimari s'allargava sempre, i d'una manera inútil si hom té en compte els sentiments d'unanimitat que el feixisme recollia. Els representants del poble—els últims representants del poble—eren els més buscats. Tothom recorda les agressions contra Amendola, contra Misasi, contra Cesare Forzi, contra Mazolini, tots els diputats, i la devastació de la casa de Nitti, a Roma. Finalment caigué, en circumstàncies excepcionalment salvatges, Matteotti.

L'assassinat de Matteotti representa la primera esquadra del feixisme. A conseqüència d'aquest assassinat, els homes més forts del feixisme foren enderrocats. Calgud Finzi, secretari a l'Interior; Acerbo, sots-secretari a la Presidència del Consell; Cesare Rossi (avui emprisonat), cap del servei de Premsa del feixisme; Marinelli (emprisonat), secretari general del partit; Filipelli (emprisonat), director del "Corriere Italiano", diari, més que feixista, mussolinista, de Roma.

Després d'aquests homes han caigut els altres: Devochev, generalíssim de la milícia, és traslladada, a causa d'innombrables violències comeses, a una colònia allunyada; De Bono, generalíssim de la milícia, senador, està avui processat davant del Senat per complicitat en l'afar Matteotti; Balbo, un altre generalíssim de la milícia, està complicat en l'assassinat d'un capellà, Don Minzoni; Giunta, diputat de Trieste, vice-president de la Cambra, està processat per l'agressió de Cesare Forzi; Regazzi, un dels creadors del feixisme agrari, director de les brutallades de Molinella, és avui a la presó de Bolonya... No citem més que els principals ídols caiguts. Podríem allargar l'enumeració. Tot indica, per altra part, que l'enderrocament continuarà. Si el procés Matteotti és pot arribar a fer en un règim de llibertat, no tindria res d'estrany que Mussolini en persona s'hi veies embolicat. Els canons estan apuntats a les parts altes del feixisme.

La crisi que treballa avui al feixisme és una cosa tan profunda, que hom ja n'omés fa cas dels grans cops d'efecte. Els processos per afarisme que han hagut de frontejar personalitats feixistes conegudíssimes, són incomptables. La rauxa d'enderrocament, havent esmerçat tota la seva asquerositat tot l'edifici de l'Estat feixista, ha obligat a la magistratura a tornar a la seva funció objectiva i freda. S'han donat processos que es consideren superats per les circumstàncies polítiques. La Itàlia, país avui, ha reaccionat. Aquests fets han donat a tothom una consciència. Aquesta consciència ha demanat per parlar de seguida que l'altre s'ha fet un xic respirable.

No tenim més remei que donar "rondes-voltes" al lector per continuar parlant de l'estat que la dictadura ha donat a Itàlia.

Josep Pla